

УДК 681.3; 377.4

А. І. Власюк, к. т. н.

СУЧАСНИЙ ФОРМАТ ЕЛЕКТРОННИХ НАУКОВИХ ВИДАНЬ СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНОЇ СФЕРИ В МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ

Розглянуто результати статистичних досліджень відвідування сайту «Електронних публікацій матеріалів конференції «ГУМАНІЗМ ТА ОСВІТА» з 3 березня по 3 червня 2008 р.

Вступ та постановка задачі

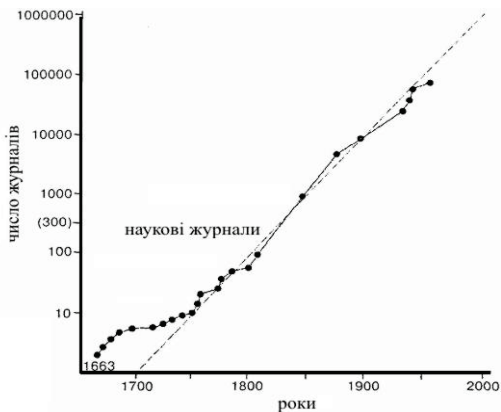

Рис. 1. Ріст кількості наукових журналів протягом трьохсот років

Сучасне наукове співтовариство почало формуватись після 1660 року, і саме з того часу в геометричній прогресії росте кількість науковців, випереджаючи ріст народонаселення. Як видно з графіка (рис. 1), наведеного в [1], починаючи десь приблизно з 1770 року, кількість наукових публікацій та кількість наукових журналів також почали рости в геометричній прогресії, кожних 50 років збільшуючись в 10 разів, і на початок нового тисячоліття кількість наукових журналів наближається до мільйона. Звичайно, такий ріст не міг тривати безкінечно довго, і в кінці минулого століття на ринку наукових публікацій виникла криза традиційної форми продукування наукових публікацій, оскільки традиційна модель видання та поширення з

обов'язковим рецензуванням та редагуванням наукової періодики стала занадто затратною, тим більше, що відбувається це на фоні загальної фінансової кризи, коли бюджети основних замовників наукової продукції — публічних наукових бібліотек — почали скорочуватись.

Розвитком Будапештської ініціативи стало прийняття Берлінської та Шотландської Декларацій про відкритий доступ до наукових та гуманітарних знань.

Поділяючи дух та букву Декларацій про вільний доступ до наукових і гуманітарних знань, у Вінницькому національному технічному університеті з початку 2007 року у вільному доступі функціонують повнотекстові версії наукового журналу «Вісник Вінницького політехнічного інституту» [3], електронна версія часопису «Імпульс» [4], близько сотні повнотекстових монографій, виданих за останні кілька років [5], а також сайт «Електронне наукове видання матеріалів ІХ міжнародної науково-практичної конференції «Гуманізм та освіта» [6], дослідженню статистики відвідувань якого і присвячена дана стаття.

Результати досліджень

Для статистичного аналізу відвідувань сайту автором використано безкоштовний програмний продукт фірми Google — пакет Google Analytics [7], який дозволяє аналізувати статистику використання сайту та множину відвідувачів, тобто визначити кількість відвідувачів та відвідувань, кількість переглянутих сторінок, середній час перебування на сайті, показник відмов, сегментацію відвідувачів по країнах проживання тощо.

Розглянуто основні статистичні характеристики відвідувань сайту електронного наукового видання матеріалів ІХ Міжнародної науково-практичної конференції «ГУМАНІЗМ ТА ОСВІТА». За три календарних місяці, тобто з 3 березня по 3 червня 2008 року 3671 користувачів 2494 раз відвідали сайт матеріалів конференції, переглянувши 11689 сторінок. В день на сайті в середньому за одне відвідування переглядалось 3,18 сторінки, середня тривалість перегляду сайту — 2,49 хв. Копію екрана роботи пакету Google Analytics, з аналізом відвідуваності сайту електронних публікацій матеріалів конференції «ГУМАНІЗМ ТА ОСВІТА» з 3 березня по 3 червня 2008 року наведено на рис. 2.

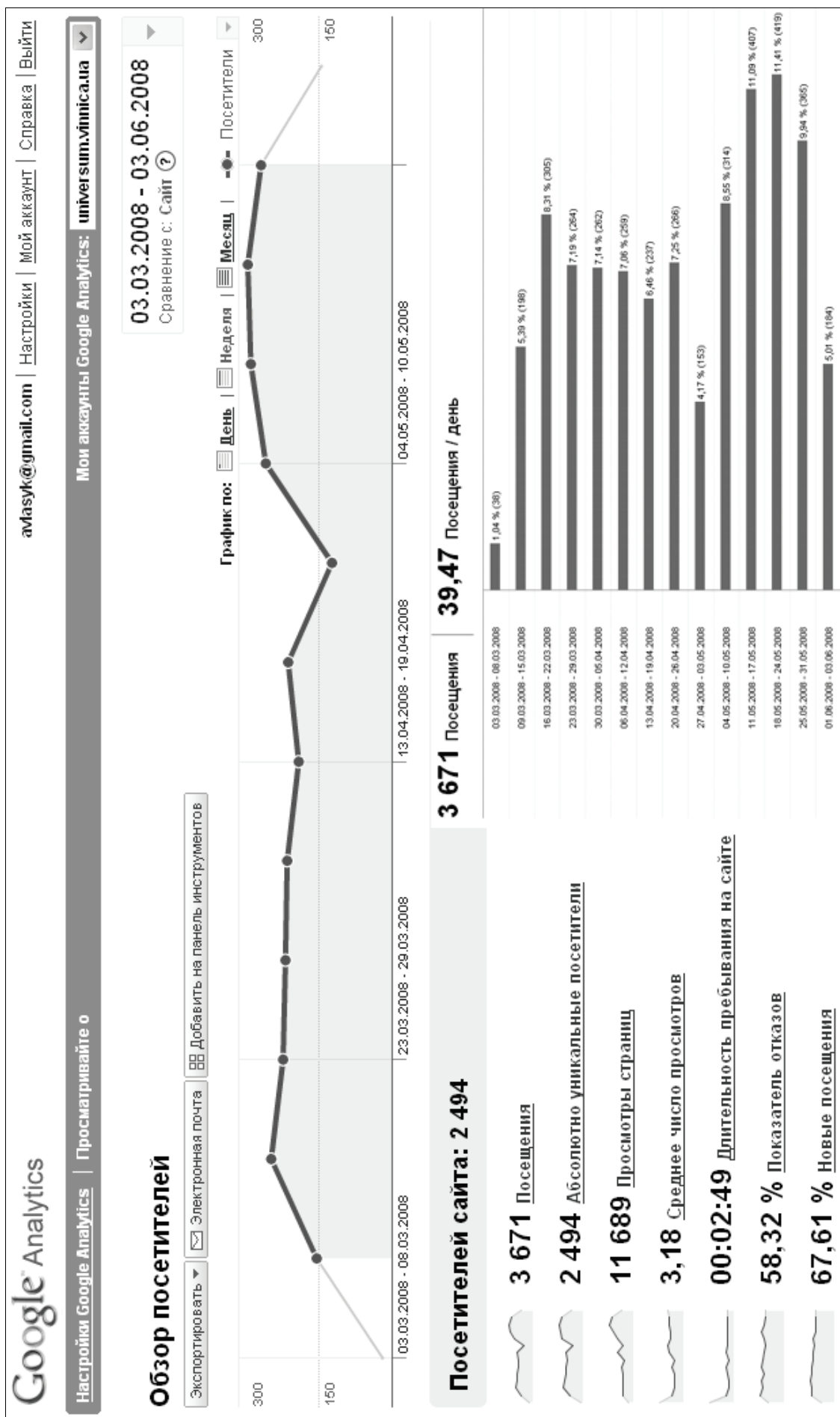

Рис. 2. Аналіз відвідувань сайту «Електронне наукове видання матеріалів конференції «Гуманізм та освіта» з 3 березня по 3 червня 2008 р.

Однією із важливих статистичних характеристик електронного ресурсу є лояльність його відвідувань. Пакет Google Analytics дозволяє визначити лояльність відвідувачів, тобто яка кількість відвідувачів і скільки раз повертались на сайт більше одного разу. Числові параметри лояльності відвідувачів сайту матеріалів конференції наведено на рис. 3.

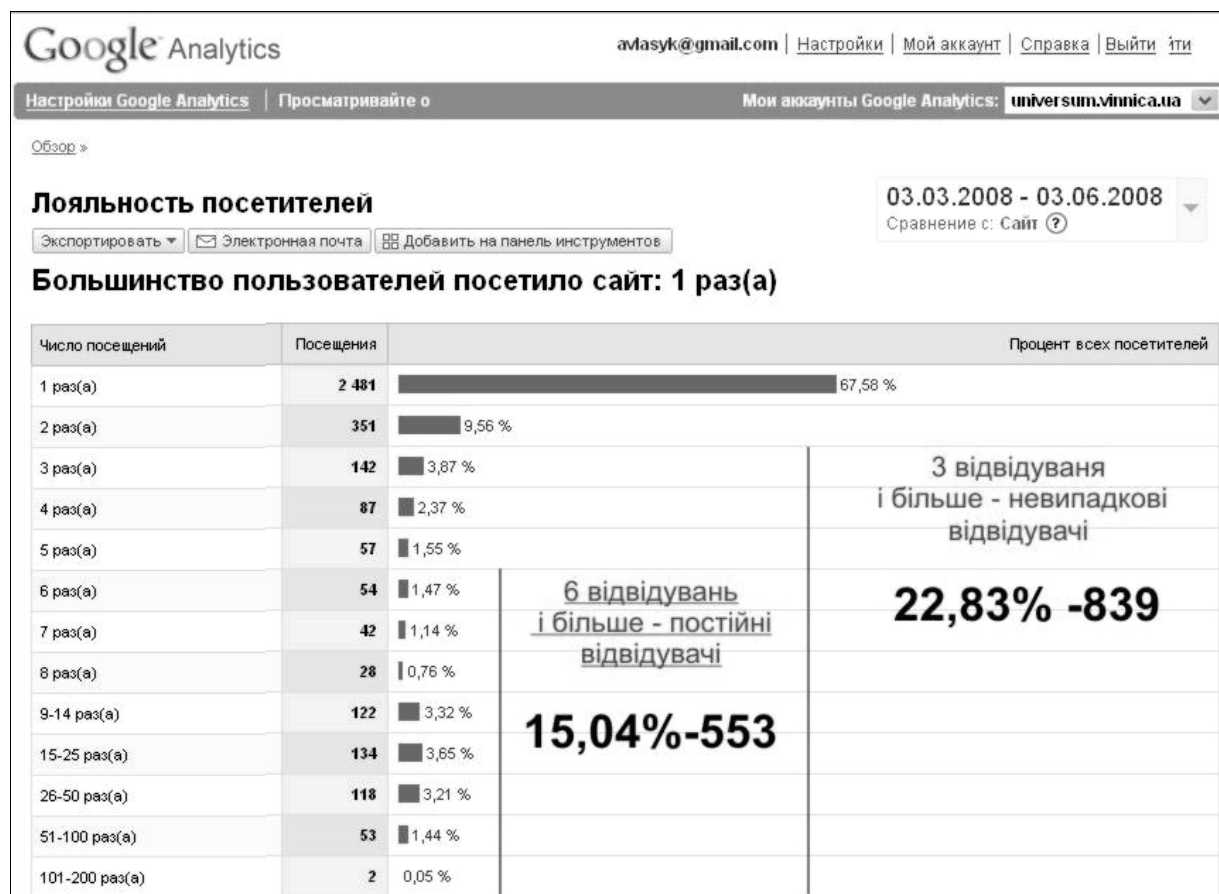

Рис. 3. Лояльність відвідувачів сайту «Електронне наукове видання матеріалів конференції «Гуманізм та освіта» з 3 березня по 3 червня 2008 р.

Як видно із наведеного рисунка протягом трьох місяців 839 (22,83 %) відвідувачів відвідали сайт матеріалів конференції «Гуманізм та освіта» 3 рази, або більше, таку групу відвідувачів можна віднести до категорії не випадкових (ВНЛ = 22,83% — число відвідувачів не випадкових за фактором лояльності). Оскільки в конференції 6 секцій, то відвідувачів, які відвідували сайт протягом 3 місяців, 6 або більше раз можна вважати постійними читачами сайту «Електронне наукове видання матеріалів конференції «Гуманізм та освіта». Число постійних читачів за 3 місяці — 553, або 15,04 % від загальної кількості відвідувачів за рік. (ВПЛ = 15,04 %)

Іншими важливими статистичними характеристиками, які характеризують рівень популярності та корисності інтернет-ресурсу, є тривалість та глибина відвідувань (рис. 4 та рис. 5).

Перша характеризує наскільки довго затримався відвідувач на сторінках сайту. Невипадковим можна вважати відвідувача, який затримався на сторінках сайту більше 3 хвилин. Невипадкових за фактором тривалості протягом року було 637 відвідувачів, або ВНТ = 17,35 %, протягом 3 місяців. Постійними можна вважати відвідувачів, які затримались на сторінках сайту більше 10 хвилин. Постійних за фактором тривалості відвідувань протягом 3 місяців було 257 відвідувачів, або ВПТ = 7 %.

Іншою характеристикою, якості сайту, є глибина відвідування, тобто скільки сторінок переглядає відвідувач протягом одного відвідування. Невипадковим можна вважати відвідування, якщо протягом одного сеансу переглядається більше 3 сторінок. Невипадкових за фактором глибини відвідувань протягом трьох місяців було 999 відвідувачів, або ВНГ = 24,89 %.

Постійними можна вважати відвідувачів, які відвідали 6 і більше сторінок за сеанс (за кількістю секцій на конференції). Постійних за фактором глибини відвідувань протягом трьох місяців було 418 відвідувачів, або ВПГ = 9,6 %.

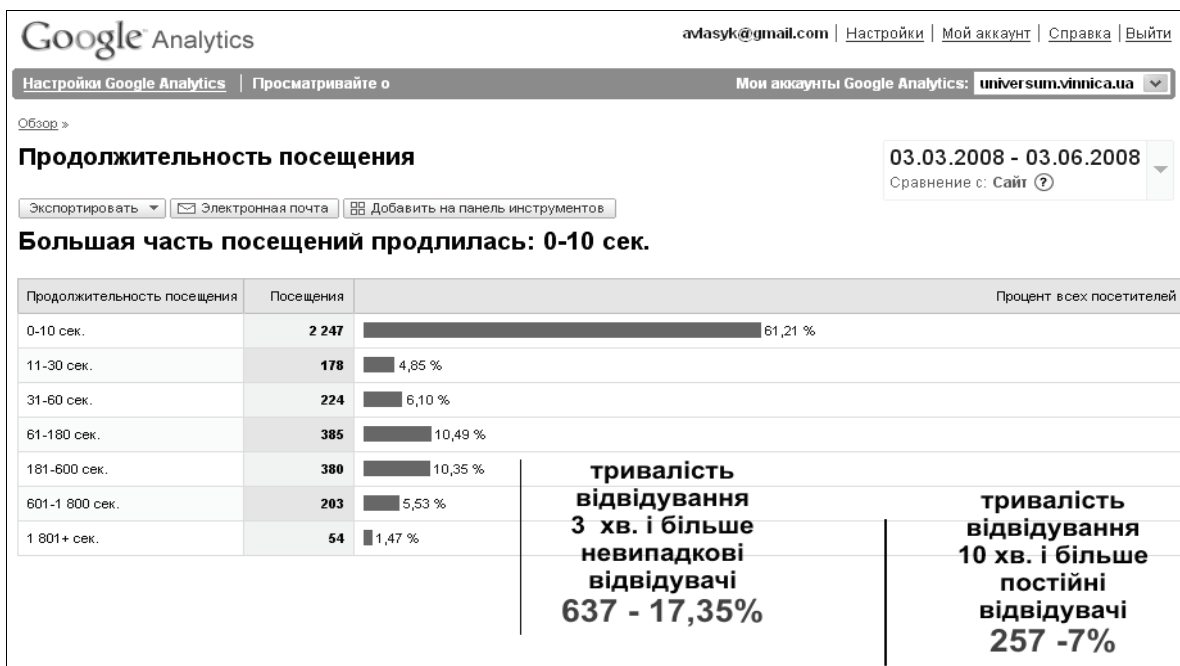

Рис. 4. Розподіл тривалості відвідувань сайту «Електронне наукове видання матеріалів конференції «Гуманізм та освіта» з 3 березня по 3 червня 2008 р.

Для визначення інтегральних характеристик сайту введемо поняття інтегрального невідповідного відвідування (ІНВ) та інтегрального постійного відвідування (ІПВ)

$$ІНВ = (ВНЛ + ВНТ + ВНГ) / 3 = (9,85 + 13,99 + 13,54) / 3 = 12,46;$$

$$ІПВ = (ВПЛ + ВПТ + ВПГ) / 3 = (5,12 + 5,32 + 6,09) / 3 = 5,51.$$

Інтегральні характеристики можуть слугувати для визначення параметрів відвідувань при зміні редакційної політики та інших нововведень.

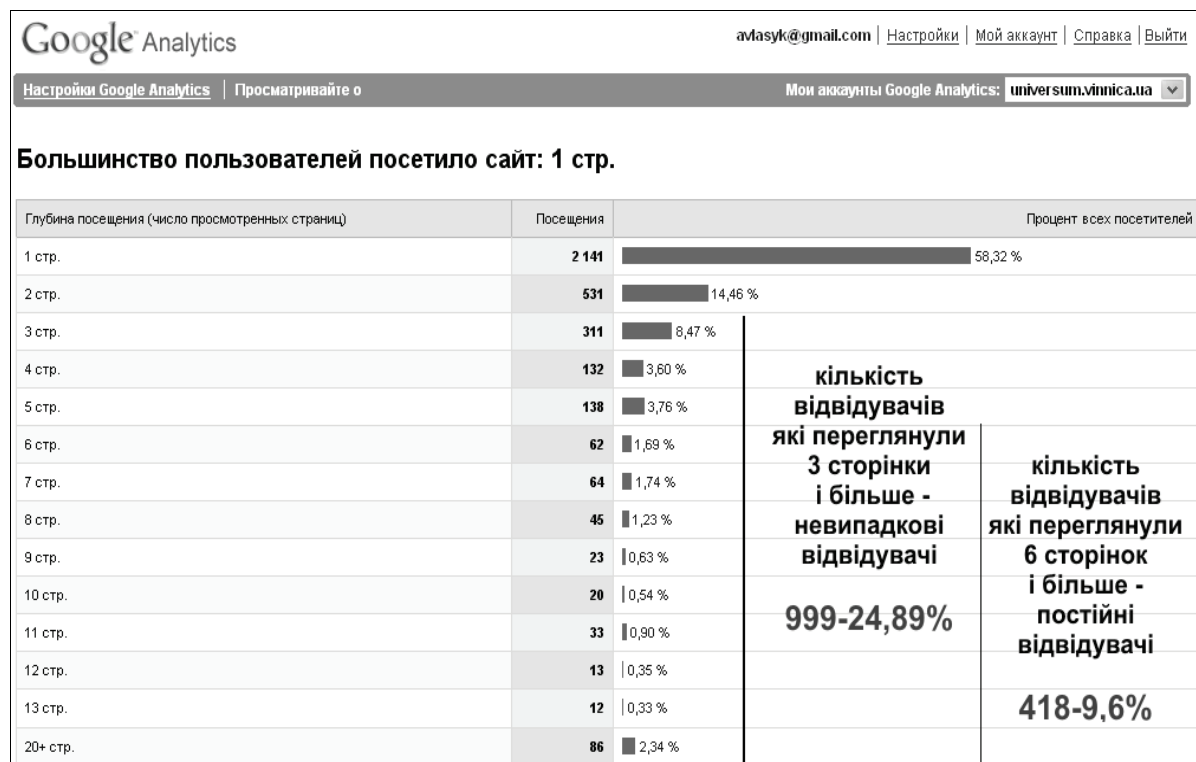

Рис. 5. Розподіл відвідувачів сайту «Електронне наукове видання матеріалів конференції «Гуманізм та освіта» за глибиною відвідування

Цікавою характеристикою, яка визначає популярність електронного ресурсу, є географія його відвідувань. Протягом трьох місяців сайт конференції відвідали користувачі з 44 країн світу. Числові характеристики розподілу відвідувань для першої двадцятки країн показані на рис. 6.

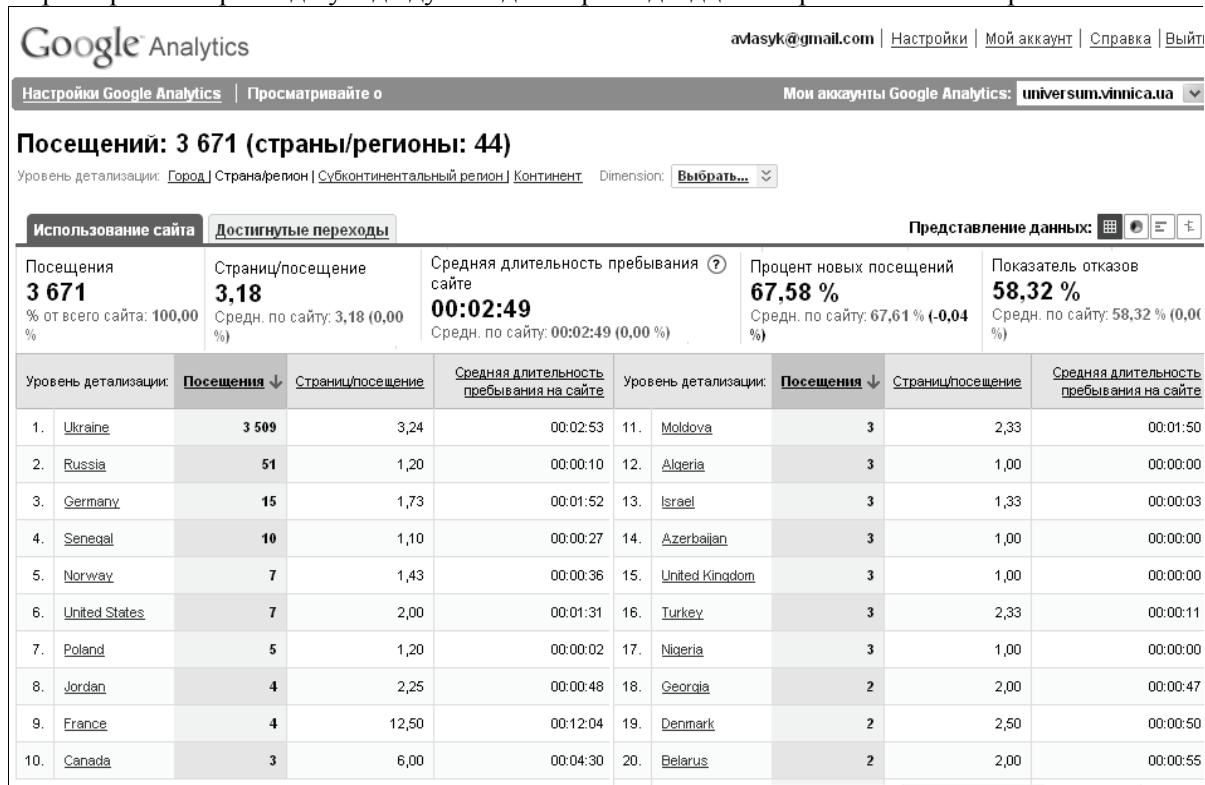

Рис. 6. Числові характеристики розподілу відвідувань сайту «Електронне наукове видання матеріалів конференції «Гуманізм та освіта»

Матеріали конференції читають на всіх континентах, за винятком Австралії, у багатьох країнах Європи, Північної Америки та Азії, і мало в Південній Америці та Африці. В таблиці наведено кількість відвідувань електронного ресурсу в залежності від країни. З України за рік зареєстровано 3509 відвідувань сайту із 36 міст. Числові характеристики відвідувань сайту для першої десятки міст України показані на рис. 7.

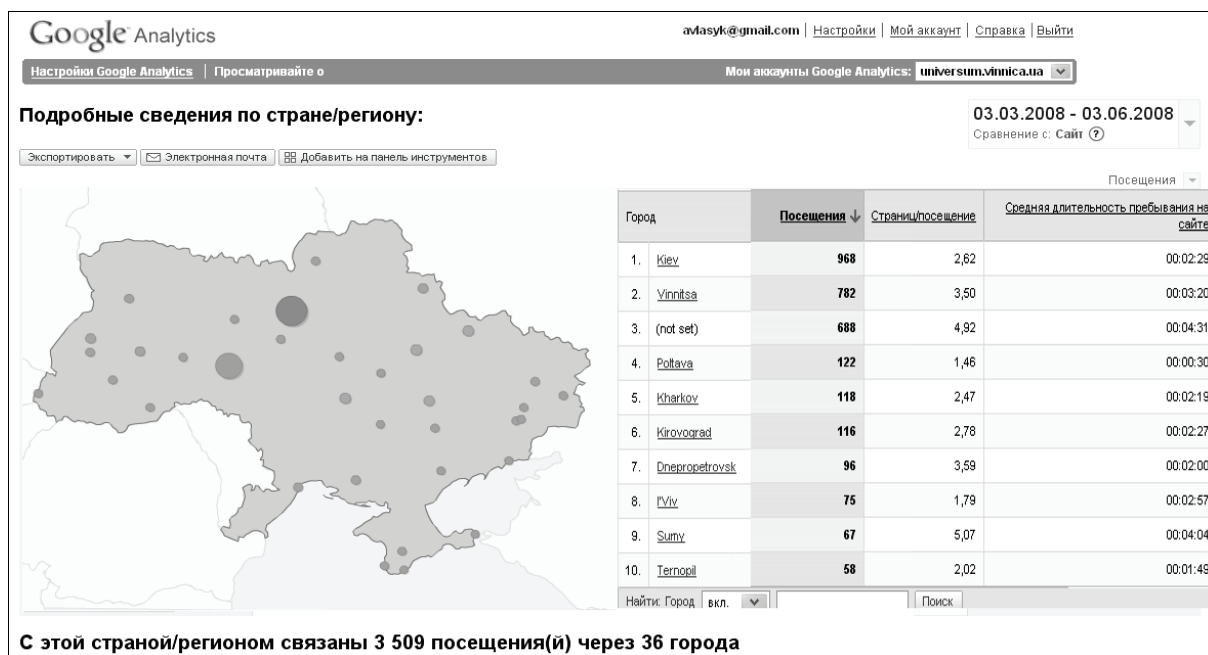

Рис. 7. Карта України з позначеними 36 містами, з яких відвідувався сайт, перша десятка міст України за відвідуваністю сайту

Висновки

1. Порівняно низька вартість поширення результатів наукових досліджень та іншої наукової інформації засобами мережі Інтернет привели до того що на сьогоднішній день практично відсутня альтернатива науковим та гуманітарними публікаціям в електронному вигляді в режимі відкритого доступу, з правом читачів шукати, читати, завантажувати, друкувати, поширювати та посилатись на повнотекстові матеріали.

2. Статистичний аналіз відвідувань сайту електронного наукового видання матеріалів ІХ Міжнародної науково-практичної конференції «ГУМАНІЗМ ТА ОСВІТА» за допомогою пакету Google Analytics засвідчив, що за три календарних місяці, тобто з 3 березня по 3 червня 2008 року, сайт матеріалів конференції відвідав 3671 користувач, переглянувши 11689 сторінок.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Земсков А. И. Роль библиотек на мировом рынке научных публикаций / А. И. Земсков, Г. А. Евстигнеева // Вестник РФФИ — 2005. — № 4 (42). — С. 51—56.
2. Budapest Open Access Initiative. — Режим доступу : <http://www.soros.org/openaccess>
3. Кучма И. Право первой ночи? Открытый доступ! / И. Кучма // Зеркало Недели. — 2004. — № 11 (486) Суббота, 20—26 Марта.
4. Вісник Вінницького політехнічного інституту. Електронне видання. — Режим доступу до журн.: <http://visnyk.vstu.vinnica.ua/>
5. Імпульс. Щомісячник Вінницького національного університету. Електронне видання. — Режим доступу: <http://universum.vinnica.ua/impuls/>
6. Електронне наукове видання матеріалів конференції ІХ Міжнародної науково-практична конференції «Гуманізм та освіта». — Режим доступу: <http://conf.vstu.vinnica.ua/humed/2008/>
7. Google Analytics. — Режим доступу :<https://www.google.com/analytics/>

Матеріали статті рекомендовано до опублікування оргкомітетом ІХ Міжнародної науково-практичної конференції «Гуманізм та освіта» (10 — 12 червня 2008 р.).

Надійшла до редакції 19.06.08
Рекомендовано до друку 24.06.08

Власюк Анатолій Іванович — доцент кафедри інтеграції навчання з виробництвом.
Вінницький національний технічний університет